

Auditul comun ("Joint Audit") – scurtă prezentare

Joint Audit-ul, conform studiilor IFAC, bazate pe cifre din 2019, este o practica intalnita in mai mult de 55 de jurisdicții¹, ce includ tari avand piete de capital mature si autoritati de supraveghere foarte stricte.

La nivel european, pentru moment, Joint Auditul este obligatoriu in 3 state membre, printre care Franta (inca din 1966) – pentru companiile listate la bursa, Bulgaria – pentru banci, companii de asigurari si fonduri de pensii si Croatia – pentru anumite entitati de interes public („PIE”).

De asemenea, in alte 16 state membre, legislatia locala prevede posibilitatea de a recurge, pe o baza voluntara, la Joint Audit. Daca excludem Franta, tara in care Joint Audit-ul este o practica recurenta, media entitatilor PIE care utilizeaza acest tip de audit este de 9,1%, fiind si state membre ce depasesc aceasta medie, printre care amintim Suedia (37,6%), Spania (33,1%), Finlanda (18%), Cehia (11,8%) si Belgia (11,2%).

O data cu publicarea Reformei Uniunii Europene privind auditul², rata companiilor din sectorul financiar ce au recurs la Joint Audit s-a dublat, mai ales in statele membre ce au permis extinderea duratei de rotatie³ obligatorie a firmei de audit. Studiile realizate arata ca auditorii implicati intr-un Joint Audit includ de cele mai multe ori un Big 4 si o firma de audit non-Big 4.

In ceea ce priveste reglementarea Joint Audit-ului, este important de subliniat ca, la nivel European, inca nu exista un standard ISA specific, dar IAASB a inclus acest subiect in planul sau de lucru pentru 2022-2023. Exista, totusi, la nivel national, in state precum Franta, Germania si Africa de Sud, un ghid de practici si proceduri minime pentru firmele de audit ce colaboreaza in sistemul de Joint Audit.

Dar ce este, de fapt, Joint Audit-ul si ce presupune acesta?

Din punct de vedere practic, auditul unei societati este realizat de **doua (sau mai multe) firme de audit** ce vor emite **un singur raport de audit**. De asemenea:

- Planificarea auditului, ce include, printre altele, evaluarea riscurilor, determinarea pragului de semnificatie, stabilirea procedurilor de audit etc., este realizata in comun, iar munca este impartita intre firmele de audit, pentru a evita o duplicare a procedurilor. Pe baza experientei noastre, impartirea se face, in general, la nivel de ciclu / sectiune din dosarul de audit (de ex. Imobilizari corporale, Stocuri, Venituri operationale, Cheltuieli operationale, etc.);
- Definite in comun in faza de planificare, procedurile de audit sunt aplicate de fiecare firma de audit pe ciclurile aflate in aria lor de acoperire, iar pentru ciclurile de audit ce includ un risc semnificativ, procedurile sunt atent monitorizate de ambele firme de audit;
- Inaintea emiterii opiniei, fiecare firma de audit va revizui (conceptul de "cross-review") munca celeilalte firme, iar in situatiile exceptionale in care o firma estimeaza ca procedurile folosite nu sunt suficiente, aceasta va aplica diligente complementare;
- Aspectele critice, evenimentele semnificative ale anului si aplicarea standardelor contabile, sunt tratate de ambele firme de audit simultan;

¹ In 22 tari, joint-auditul se aplica pe o baza voluntara, iar in 33 de tari acesta este obligatoriu pentru societatile definite de legile locale

² Transpusa la noi prin legea 162/2017, mai exact prevederile Directivei UE 56/2014 si optiunile regulamentului EU 537/2014

³ In cazul joint-auditului, durata maxima a unui audit pentru o firma este setata la 24 de ani vs. 20 de ani pentru un audit realizat de o singura firma, in cazul in care s-a realizat un proces de licitatie

- Firmele de audit raporteaza in comun catre managementul societatii auditate, dar si catre Comitetul de Audit si catre actionari;
- In cazul unui Joint Audit aplicabil situatiilor financiare consolidate, practicile mentionate mai sus raman aplicabile, atentie punandu-se, de asemenea, si pe gradul de acoperire al auditurilor componentelor semnificative (entitatile intrate in scopul consolidarii).

Joint Audit-ul este solutia ce permite o crestere a calitatii auditului. Cele mai recente analize, realizate in tarile ce aplica deja acest tip de audit, arata ca practicarea lui a contribuit semnificativ la cresterea independentei firmelor de audit si a scepticismului profesional. Joint Audit-ul este, de asemenea, un facilitator al rotatiei obligatorii a firmelor de audit ce garanteaza livrarea unui audit de calitate, primordial pentru investitori si autoritati.

Analizand diferitele studii ce prezinta avantajele Joint Audit-ului putem evidentia urmatoarele puncte:

- Aplicarea "principiului celor patru ochi" reduce riscul de omisiune a anumitor aspecte importante, creste scepticismul profesional si reduce riscul aferent unui exces de familiaritate cu societatea si practicile ei⁴;
- Acesta imbunatateste procesul de detectare a fraudelor tinand cont de faptul ca se realizeaza un peer-review⁵;
- Acesta creste independenta firmelor de audit vizavi de actionari, management si alte terte parti⁶
- Acesta permite implementarea optima a rotatiei obligatorii a firmelor si previne discontinuitatea si pierderea „know-how-ului” legat de procesele firmei auditate⁷;
- Acesta este perceput drept un audit de o calitate superioara unui audit realizat de o singura firma, si poate conduce la un risc de credit mai scazut⁸ pentru societatea auditata.

De asemenea, Joint Audit-ul reprezinta o solutie pentru a reduce riscul de concentrare al pietei de audit in Uniunea Europeana, ce este, in prezent, in mare parte, acaparata⁹ de un numar restrans de firme de audit dominante.

Merita punctat si faptul ca Joint Audit-ul nu implica costuri aditionale pentru societatile auditate, fapt demonstrat pe piata din Franta, o piata foarte matura in ceea ce priveste Joint Audit-ul, dar si de studii externe precum cel realizat de catre Audit Analytics, in UK, pentru societatile din SBF 120 si FTSE100 ce arata ca, in medie, un Joint Audit costa 492€ / milion € de cifra de afaceri comparat cu 491€ / milion € de cifra de afaceri pentru auditul realizat de o singura firma. In plus, in cazurile in care costurile auditului ar putea fi mai mari, studiile¹⁰ arata ca acest lucru este compensat de o incredere sporita acordata informatiei financiare, dar si prin beneficii directe atribuibile actionarilor (risc de credit mai mic, scaderea costului de capital, etc.).

⁴ Conform studiului realizat de O.Marnet & al, 2018

⁵ Conform studiului realizat de Piot & Schatt, 2010 in care se citeaza ca si exemple cazul Vivendi Universal si cazul Arthur Andersen (achizitia BSKYB)

⁶ Conform studiilor realizate de Okara S., 2018, Zerni, 2012 si Patrick Velte, 2017

⁷ Conform studiilor realizate de Carcello and Nagy, 2004

⁸ Conform studiilor realizate de Zerni, 2012

⁹ Raportul Commission Market Monitoring din 2021 arata ca media cotei de piata in Europa detinuta de BIG 4 este de 70% din toate auditurile PIE, iar 90% din venituri le revin tot firmelor din Big 4

¹⁰ Zerni and al 2010 si Zerni, 2012